

„Minerva“ Institut de Arte Grafice
și Editură — Bueurești,
Strada Regală, 6.

A APĂRUT:

Negoțul și meșteșugurile în
trecutul Românesc

Formind volum III din Istoria Rominilor în chipuri și loane

DE

N. IORGA

Prețul Lei 2.50

A apărut:

P O E S I I

DE

HENRIC IBSEN

—•••—
TRADUCERI

DE

ST. O. IOSIF și D. ANGHEL

Prețul Lei 2.50

Cărți apărute în editura Institutului de arte grafice „Minerva”
București. — Strada Regală 6. — București.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru, » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoiți vechi și noi	1.50
— Proză	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele sau basmele Românilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și proză	1.25	NEGRUZZI C. — Proză	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Românilor supt Mihai-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere complete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete.	1.50		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptind „Poesii Postume” și „Geniu Pustiu”, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux . . . à Lei 3.— vol.

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumos.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvinte adevărate.	2.50
BÎRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din România	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din România	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Bucovina	2.50
— Foiletoane	2.50	— Neamul românesc în Ardeal și țara ungurească, 2 volume à	2.50
— Fragmente	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
COATU N. GR. — Din viața țărănească	1.—	— Ștefan-cel-Mare și Mihai-Viteazul	—50
CUNȚAN MARIA. — Poesii.	1.25	— Istoria Românilor în chipuri și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrîni	1.50	— Credințe	1.50
FLAMNARIU C. — Tainele cerului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GENLIȘ D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvîne!	1.50
GORUN ION. — Tania a șasea	1.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fețe	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și graiuri din Bucovina.	2.50		

	L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN . Moșneagul de la munte . . .	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut . . .	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Ilie Marin	1.50
POP VASILE. — Ris și plinș . . .	1.50
— Domnița Viorica . . .	2.50
POPOVICI C. AUREL. — Vorbe înțelepte . . .	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat . . .	2.—
Rutenisarea Bucovinei . . .	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri . . .	1.50
— Crișma lui moș-Precu . . .	2.—
— Dureri înăbușite . . .	2.—

	L. B.
SADOVEANU M. — Șoimii . . .	1.50
— Povestiri din războiul . . .	2.—
— Floare-Ofilită (roman). . .	2.—
— Amintirile căprarului Gheorghită . . .	2.—
SCROB C. — Rouă și brumă . . .	1.50
SCURTU AUREL. — Călăuza sta- țiunilor Balneare și Climate- rice din România . . .	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsită. . .	2.—
— Din bătrîni . . .	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului . . .	1.50
VOINEȘTIE-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe . . .	1.50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA”

	L. B.
No. 1—3. Istoria populară a Romînilor . . .	—45
» 4. Cîntarea Romîniei . . .	—15
» 5. Istoria populară a li- teraturii Romine . . .	—15
» 6. Revoluția lui Tudor Vladimirescu . . .	—15
» 7. Perderea Basarabiei. . .	—15
» 8. Unirea Principatelor. . .	—15
» 9. Mihail Cogălniceanu. . .	—15
» 10. Vasile Alecsandri . . .	—15
» 11. Stefan-cel-Mare . . .	—15
» 12-13. Istoria lui Mihail Vi- teazul, de N. IORGA . . .	—25

	L. B.
No. 14. Revoluția lui Horia . . .	—15
» 15. Răpirea Bucovinei . . .	—15
» 16. Cum să ne creștem copii . . .	—15
» 17. Păstrarea sănătății . . .	—15
» 18. Ce să citim? . . .	—15
» 19. 10 Maiu . . .	—15
» 20-22. Războiul pentru nea- tîrnare . . .	—45
» 23. Viața și faptele Mitro- politului Moldovei Veniamin Costachi . . .	—15
» 24. Aritmetică . . .	—15
» 25. Femeia în revoluția din Rusia de I. Arbore-Ralli . . .	—15

BIBLIOTECA MUSICALĂ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținind cele mai frumoase romanze și cîntece
naționale romine pentru voce și piano

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa- triotic.	11. Cucuruz cu frunza'n sus. Cîntec popular.
2. Luna doarme. Romanță populară.	12. Fetitșo din ael sat... Arie din Transilvania.
3. Aoleu! Arie populară.	13. Popa zice că nu bea. Arie popular.
4. Suspine crude. Romanță populară.	14. Inimioara mea. Arie populară.
5. Cît te-am iubit. Romanț. popular.	15. Am un leu și vreau să-l beau. Cîntec popular.
6. Călugărul. Melodie populară.	16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop.
7. Pentru tine Jano. Cîntec popular.	17. Imnul Regal Român de Hübsch.
8. Două fete spală lină. Arie popul.	18. Cîntecul Gintei Latine.
9. Ce te legeni codrul? Romanță.	
10. Steluța. Romanță.	

Prețul unui Ex. 20 bani.

De vânzare la toate librăriile din țară și la Institutul de
artă grafice și editură „MINERVA”, București, Str. Regală, 6.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția Strada Buzzești 42 Administrația Strada Regală, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu.	ABONAMENTUL ANUAL în țară . . . 10 lei în străinătate 12 »
---	---	--

UN POET CUGETATOR: O. CARP¹

«Întunecat de gânduri și întristări profunde», ca lacul cu înguste margini și cu puteri de vastă răscoală dintr'o cîntare a sa, e poetul, «cam mohorit din fire», zice aiurea, (într'o ironică închinare de banchet între prieteni cum se pot avea în adevărul lucrurilor), care, după o îndelungată tăcere, se gîndește astăzi la note nouă și, pe de altă parte, strînge tot ce a scris până acum, — d. O. Carp, care, în lumea oamenilor cu rosturi practice, e d-rul G. Proca.

E un om încă tînăr, dar un scriitor cu trecut. În vechiul «Contemporan» de la Iași, plin de certe pentru manuale didactice, de prosaice schițe ale realității de toate zilele și de atîtea dovezi de bunăvoință și de spirit înnaintat în cugetarea asupra lumii și societăților omenești, nu orîce cetitor putea să deosebească valoarea neobișnuită a bucăților scurte pe care le scria necunoscutul ascuns supt pseudonimul acesta, simplu și șters: O. Carp. Le «scria» e o expresie obișnuită, căci acestea nu sînt simțiri, apropieri de idei, icoane din frumuseța nesfirșită a firii cu miî de fețe, nu sînt povești, nu sînt satire, nici tinguirî, nici imnuri de adorare, înveșmintate în mantia de gală a poeziei. Ca fond, sînt bucăți smulse dintr'un suflet ce neconținut se cercetează pe sine, dar nu pentru sine, dintr'un suflet ce se înalță, cu toate înfringerile și deznădejdele, spre înălțimile cele mari unde se adăpostește, ademenitoare, dar veșnic neajunsă, nebiruită zina ce ține taina cea mare a ființii și neființii, a vieții și a morții, a înțelesului tuturor acestor lucruri strălucitoare și umbrite, batjocuritoare și duioase, triumfătoare și umilite, care alcătuiesc largul rîu al lumii, căruia nu-î putem vedea nici izvoarele, nici revărsarea. Iar, ca formă, e o cetluire strînsă în vorbe multă vreme alese, schimbate, înlocuite, în scurtă formule ce scapără de putere, în notații de o precizie și de o cuprindere și expresie rare. Și e un mare meșter, pe de o parte, și, pe de alta, un cucernic închinător al artei sale, un mare

¹ *Rîndunel* de O. Carp, București, 1906.

reverențios față de idealul cugetării și al poeziei, acela care, avînd de spus, de și ar fi voit mai bucuros să tacă, astfel de gînduri, se oprește așa de greu asupra cuvintelor, metrului, proporțiilor ce se pot mai bine potrivi pentru dinsele.

Într'un cerc foarte mic numai, erau prețuite decî poeziile lui O. Carp. Apoi poetul a publicat marea tragedie de două pagini a pa-serii mărunte, a dat în vileag jalea pentru «Rindunel», care și-a pierdut părechea, care-o caută pe cerurile întinse, care se sfășie de dorul stolului plecat înnainte și ajuns departe, în țerile calde și luminoase, ei toți

Ceilalți și celelalte,

până ce la urmă nesfirșirea alinătoare a mării primește pe acest micuț și plăpînd, în fărîmița de inimă a căruia e tot atîta durere ca în a lui Odiseu rătăcitor prin ostroavele legendei elenice :

Ostenite,
Cad aripile-î golașe
Și'ntr'o clipă îl înghite
Valul mării uriașe.

Atuncî acest nou cîntăreț, fără bogăție și fără avînt, cu graiul rar și adînc, cu simțirea așa de adunată și de vibrantă, bun de cetit, și mai bun de cetit din nou, și încă mai bun de învățat pe de rost și de amintit adesea, cu toată liniștea și luarea aminte, a găsit cine să-l proclame și să-l explice. Marele cunoscător al frumuseții în toate întrupările ei, Delavrancea, a simțit această datorie și a îndoplinit-o. Despre «Rindunel», el a scris două foiletoane, rămase în coloanele «Voinței Naționale» din 1888, și prin ele numele și însemnătatea lui «O. Carp» au fost definitiv afirmate.

Puțin timp după aceasta, d. Dobrogeanu-Gherea începu să publice «Literatură și știință», după care se încearcă a se îndrepta astăzi «Viața românească» de la Iași. Ca vechi colaborator al «Contemporanului», ca iubitor al celor mulți și nedreptățiți, fie chiar și în formula socialismului, aedul lui «Rindunel» trebuia să scrie acolo. Revista a încetat însă răpede, și foarte multă vreme nu s'a văzut nici-un vers de-al lui O. Carp în publicațiile noastre periodice.

Acum un an, era mare serbătoare românească la Săliște. «Asociația ardeleană», cu mulții oaspeți din România pe cari i-a avut la adunarea ei, venise în acest minunat colț de țară al neamului nostru. În jurul meselor simple era o mare veselie frățească. Îi venia fiecăruia să vorbească, să mărturisească în cuvinte, oricît de nepregătite și stingace, ce foc avea în inimă, ce speranțe-î licăriau înnaintea

ochilor înduioșați. Decî, pe lingă cei ce vinează toată viața lor pri-lejuri de a plasa cîte un toast, măi vorbiră și alții, vorbiră rău și... bine, pe cînd ceilalți vorbeau, ca de obicei, bine și... rău. Se ridică astfel un tînăr, slab, cu ochii triști, și, într'un grai care se desluși numai pe încetul, el ceru voie să cetească o poezie a sa din vreme-muri. Era «Doina», vestita «Doină» în care se recunoaște plîngerea unui neam pentru

Durerile de care moare;

iar cel care o ceta, încet și cam șters, era O. Carp, pe care foarte puțin l-au recunoscut și despre scrisul căruia, după atîta uitare, și în această depărtare ardeleană, puținii aveau știință.

Dar, după ce mîntui cu acele frumoase versuri line, de o cople-șitoare jale, poetul, care-și amintise iarăși că e poet, făcu și o spo-vedanie. Ceia ce vedea înaintea ochilor, îi aducea o veste nouă: că poporul românesc, cel împresurat pe alocurea de boale, de să-răcie, de nedreptate și apăsare, nu se dă biruit, nu se culcă în raclă, ci, ca aici în Săliște, se ridică mîndru și trăiește în sănătate, lumină și muncă.

De atunci scriitorul ciștigat la viața cea nouă a neamului a cău-tat-o, a găsit-o, a recunoscut-o pe toate tărîmurile ce sînt, unul după altul, năvălite, cucerite și păstrate de dînsa. Venind de pe larga mare a îndoielilor și durerilor sale, el punea piciorul pe stîncă tare și se încălzia privind spre steagul ce flutură pe dînsa. Dacă nu mă înșel — și *nu* mă înșel —, acesta e și înțelesul colaborării sale la această revistă, focar de luptă și de încredere în neapărata biruință, unde versurile sale au venit așa de firește, fără nici-un schimb de scrisori, de la sine.

*

Străbătînd acest mare volum mic, care și prin proporțiile sale, și prin îndelungata lui pregătire, și prin măsura și siguranța unei forme clasice pe care n'o poate atinge vremea, și prin concentrarea ce face să se desfacă vorbele din ritmul tare ca un tainic glas de sibilă, samănă cu ale noilor poeți italieni, cu ale lui Carducci chiar în bucățile care sînt măi puternice, — te izbește întîiu simțul de mărime a lucrurilor nelămurite și care nu se pot lămuri, simțul de imensi-tate a întunerecului de care e încunjurată viața. Poetul nu măi crede și-l doare aceasta, pentru el și pentru cîți după dînsul vor măi pierde puterea de a crede. El caută alte drumuri, și se întoarce îndată, des-nădăjduit, din urmărirea lor, căci, vede prea bine aceasta,

Se amăgește gîndul cu scăpărări de raze.

Iar din călătorie-î rămîne numai zdrobitoarea conștiință a peirii tuturor lucrurilor. De la Eminescu nu s'aŭ mai spus cu atîta putere aceste gînduri, și deznădejdea e mai mare la poetul acesta nou care nu-și află mîngîierea și mulțămirea, ca acelalalt, prin cufundarea sufletului în mijlocul nesfirșirii împăcate de însăși nefința ei.

Și pe O. Carp îl doare și-l induioșează micimea vieții. În «Rîndunel», în atîtea povești de iubire trecută, de mărime sfărîmată, de locuinți pustiite — ca în minunata «Ofelia», în «Desdemonă», în povestea «împăratului puternic» din «împărăția minunată», în durerea «codrului de cărbune», în negrit numai de moartea copiilor Crăieseî, în stîngerea «bătrînilor» trandafirî din ghiveciî, în fatalitatea morțîlor de tinerî (preotul ce-și culege copilul din zăpadă, bătrînul ce sapă locul de odihnă al fiului său), în chiar scena de bucurie de la leagănul din iesle al lui Isus «cu mînușile supuse», pe care îl așteaptă cununa spinilor, în toate e această neogoită tirguire scurtă, înfrînată, asupra fatalității în care e prinsă viața noastră, gîndul nostru :

Un soare întilnit în cale-î o candelă tremurătoare,
Viața însăși pilpiitul vre unor stele, care moare.
Și'ncolo moarte pretutindenî, întunecime și repaos.

Și pentru vremea cea nouă? D. dr. Proca n'a pus în ordinea cronologică ce ar fi trebuit, poesiile lui O. Carp. Dar cu gîndul la ziua ce se face acuma va fi scris acea cîntare pentru planetele ce cad, se sfarmă și aprind totuși în soare prin peirea lor o și mai mare lumină sau acea minunată poveste a corăbiei ce merge fără țintă prin ceața veșnică, pe care o trezește însă ușoara luntre, unde sună risetele încrezătoare ale vieții, și pe care o biciuiește la luptă vîrtejul de peire al furtunii.

N. IORGA.

TEMPORA MUTANTUR...

Cetitorilor de odinioară.

*Din nou am marea 'n față —
Pe țermu-î nalt, în vînt,
Plimb iar melancolia
Cea fără de cuvînt.*

*Cu ritmul vechii vin valurî,
Și fișie, și bat,
Melancolia însă
Măhnirea și-a schimbat.*

*Azi cu muștrarea-î tristă,
Mă ceartă c'am răbdat
Să nu-î arăt tot bunul
Ce Dumnezeuî ni-a dat:*

*— «Nu-î numai noapte 'n lume,
Și plîns, și amăgirî;
De suflă des furtuna,
Adie și zefirî —*

— «Și cită fericire,
Și ris, și joc, și cânt,
N'am fi 'ntilnit aproape,
Ca alții pe pământ!»

— «Dar tu, mereu în lacrimi
Ai suflet să mă lași,
Cînd vezi că fericirea
Stă'n crîsmă, la doi pași»...

.....
Cu ritmul vechii vin valurî,
Și fișie, și bat,
Dar tempora mutantur,
Și multe s'aū schimbat;

Melancolia însăși
Ar rîde și-ar juca,
Atîta mulțămire
Se simte'n preajma sa.

De cum era odată,
Azi multe sînt pe dos,
Căci nu degeaba suflă
Un vînt mai sănătos;

Doar eu, și tu, și alții
Măhniți stăm neschimbat,
Cînd valuri după valuri
Tot fișie și bat.

O. CARP.

IMPRESII DIN TOKIO

— DE OTILIA DE KOSMUTZA —

Îmbrăcămintea femeii în Iaponia și cîteva cuvinte despre Iaponesi.

Îmbrăcămintea femeii te uimește la prima vedere prin ciudățenia ei; îndată însă ochiul se obișnuiește, și rămîi surprins de grația și de eleganța cu care o poartă drăguțele și micuțele Iaponese, chiar cele din straturile mai de jos. Li se potrivește de minune genului lor de frumuseță, așa încît sînt încîntătoare.

Veșmintul e alcătuit dintr'o lungă haină de casă, ușoară și ridicată de-asupra pieptului, susținută la mijloc cu o cingătoare lată, strînsă pe talie și indicînd astfel discret formele gingașe care te farmecă.

Minerile hainei, excesiv de lungi, mai ales la fete, întrec mîna, și o tăietură elegantă o lasă liberă, înlesnind în același timp un adăpost în contra frigului la vreme de iarnă.

Rochia aceasta, numită «kimona», acopere bine picioarele, îngăduind mersul numai cu pași mărunței. Nu se obișnuiește nici-un fel de premele: femeile poartă supt haină o fustă scurtă de bumbac roș, strînsă împrejurul mijlocului.

După anotimp sau după bogăția hainei ele îmbracă două sau chiar trei kimona la fel: cea d'întăiu, mai suptire. Înlocuiește cămașa, păstrîndu-se și pentru dormit.

În genere, culoarea e puțin bătătoare la ochi. La ocazii, în circumstanțe mai deosebite însă se îmbracă și colorii mai vii.

Cingătoarea, numită «*obi*», este partea cea mai strălucitoare: o fâșie de stofă lată ca de vre-o treizeci de centimetri, înfășurată de două sau trei ori talia, și se leagă la spate într'un nod frumos, ale cărui capete cad cu eleganță.

Supt acesta se ascund alte două bete, care susțin fusta.

Iarna, pe gerurile cele tari, femeile, când merg la plimbare, mai îmbracă o haină mult mai strîmtă decît celelalte. Aceasta atîrnă mai jos de genunchi, și rămîne deschisă pe piept. E încheiată c'un ac de siguranță și un lăntujel de metal.

Minecile acestor «*kimona*» se introduc toate una într'alta. În afară de gulerele rochiilor, care sînt brodate, hainele obișnuite sînt făcute din țesături de bumbac vîrgate; celelalte, din mătăsică ori mătăasă.

Hainele de gală ale femeilor bogate se tirăsc de pămînt și sînt terminate printr'un sul de bumbac, formînd un cerc împrejurul lor.

Iarna, femeile, cînd umblă pe stradă, mai pun și un vâl, care li acopere tot capul, afară de ochi și nas, spre a-și apăra gîtul și umerii, goi de obicei.

Acest vâl, asemenea cu acel al Turcoaicelor, îl pun ele pentru a le apăra de frig, iar nu și de ochii indiscreți.

Încălțămîntea, «*gheta*», e alcătuită dintr'o bucată de lemn de paulownia, de forma piciorului, destul de groasă și scobită înăuntru, ca să fie mai ușoară de purtat. O perniță de paie împletită e aplicată de-asupra, astfel că piciorul stă pe moale; o curelușă e adusă între degetul cel mare și celelalte, se desparte apoi în două, strînge piciorul și se încheie de-asupra călcîiului, înlesnind purtarea ghetelor și ridicarea ei în timpul mersului. Aceste încălțăminte sînt foarte sonore. Femeile le lasă la ușă, și nici-odată nu intră cu ele în casă, unde merg cu picioarele goale, sau poartă «*tabi*», un fel de ciorap de stofă albă sau albastră, care lasă degetul cel mare despărțit pentru «*gheta*». Se poate găsi clasa socială, căreia-i aparține persoana, văzînd forma și mărimea acestei *gheta*.

Iaponezele de rasa galbenă sînt foarte negricioase. Aū un păr frumos, care samănă, să mi să îngăduie alăturarea, cu o coamă de cal.

Pieptănăturile sînt adevărate monumente artistice, care cer o mînă dibace și cel puțin o oară de lucru.

Pieptănătura fetelor pare a închipui o floare de crin. Femeile care piaptănă sînt foarte puțin plătite.

Iaponezele sînt micuțe, foarte rar grase, fără însă ca vre-o dată

să ajungă extrem de slabe. Capul lor e puțin cam mare ; fruntea, mică și bombată, mai e mărită și prin voluminoasa pieptănătură. Umerii obrazilor și arcurile sprincenelor sînt foarte pronunțate. Nasul mic nu reiese din figură. Ochiul negri, adumbriți de gene lungi, sînt cam ridicați la capete. Pleoapa, trasă puțin la colțul ochiului, pare că se ridică anevoie, lăsînd cele mai adese ori să se vadă numai o tăietură îngustă în loc de globul ochiului. Gura e potrivită, buzele, destul de late, descopăr un șirag de dinți frumoși, de care poartă multă grijă.

Pe vremuri, toate femeile măritate își rădeau sprincenile și-și văpsiau dinții cu negru. Această modă produce un ciudat efect, de oare ce gura, abia întredeschisă, pare o prăpastie întunecată; dar moda tinde să dispară, iar frumuseța femeii ciștigă.

Acest portret zugrăvit mai sus ne-ar face să ne închipuim că Iaponesa e înșiorător de hîdă. Obișnuința însă te face curînd să prețuiești farmecul acestui cap ciudat, susținut de-ungît cu linii incomparabile și așezat pe umeri superbî.

«*Kimona*» îi lasă toată libertatea ușoarelor mișcări grațioase și descopere un piept vrednic de anticile Veneri. Minile și picioarele sînt, cu foarte rari abateri, adevărate minuni sculpturale.

Iaponesele au un mers al lor din pricina încălțămînții și al obiceiului de a-și legăna corpul plecat înnainte de a face pași mărunței și de a îndoi picioarele ținîndu-le strînse unul de altul, tirînd acele bucăți de lemn care par prea grele pentru gingașele lor piciorușe. Se pare totdeauna că dau să cadă, și totuși mersul lor nefiresc nu-i lipsit de oarecare grație.

Bărbații, în schimb, sînt foarte urîți. De talie potrivită, nici slabi, nici grași. Capul, enorm față de trupul pipernicit. Îmbrăcămintea lor se asemănă întru cîtva cu cea a femeilor. Croiala hainelor e puțin deosebită.

Minecile sînt mai scurte, cingătoarea mai îngustă, încălțămînțile și mai puțin elegante; vechiul nobil mai poartă peste «*kimono*» și un fel de fuste în cute susținute la talie. Mai de mult, se mai gătiau și c'un fel de pelerină, cu un guler lat de carton, formînd epolette.

Afară de ofițeri și de savanți, toți Iaponesii își rad toată fața : de alminteri, barba lor e scurtă și rară.

Acum să vorbesc puțin despre caracterul lor, așa cum l-am putut înțelege trăind între ei. E foarte greu și aproape cu neputință de a pătrunde aieve spiritul lor nestatornic și ascuns, mai ales față de străini. Iaponesul, tocmai contrar Chinesului, care e muncitor și eco-

nom, e leneș și lumareț în adevăratul înțeles al cuvintului. Nu stringe niciodată, și trăiește de azi pe mâni fără să-i pese de ce va fi. Sceptic și nepăsător, e atît de vesel, că rîde mereu, chiar cînd te superi pe *dînsul*, dar mai ales cînd e vorba de altul.

Un consul-general al Belgiei îmi spunea că tinărul servitor iapones ce-l avea, i-a vestit moartea mamei sale rizînd. Supt înfățișări dulcele și cuviincioase, e foarte dușmănos, și cu arțag ca o pisică. Adesea linguşește și mîngiie pentru a lovi mai cu temeiu; îlotim și pașnic, pîndește multă vreme ceasul prielnic pentru a-și răzbuna cu neindurare.

Poporul de rînd e foarte cumpătat; orez și ceai alcătuiesc toată hrana lui. Traiul bun și îmbielșugat îi e aproape necunoscut.

Iaponesul nu-î inteligent, totuși mintea sa e în stare să acumuleze o sumă de cunoștințe. Tinerii studenți sînt de o hărnicie rară și învață științele predate de Europeni, dar sînt incapabili de a îmbrățișa un studiu de total, și cu greu se vor deprinde la mărunțișuri și amănunte, mulțămindu-se cu un cerc foarte răstrîns.

Iaponesa e foarte blindă, și cinstește foarte pe bărbatul ei, care e șeful nediscutat al familiei. Ea se supune fără a cîrți situației false și de-a doua mină pe care-o are. Ca fată, e foarte puțin sfioasă, și pudoarea, dacă există, este pentru ea mai mult un calcul de interes. De altfel, ea găsește — iertați constatarea — mai ușor să se mărite după ce a făcut un copil, probă vie a fecundității sale. Ca soție, rămîne credincioasă de frica divorțului, căci i s'ar aduce mari piedeci dacă ar voi să se mărite a doua oară.

Bărbatul, foarte gelos de onoarea sa, îi arată puțină dragoste, și cele mai dese ori concubinele sînt preferate.

Iaponesa își alăptează totdeauna singură pruncii, și dragostea de mamă o are în cea mai mare măsură.

Toți copiii, chiar de la naștere, au capul ras de tot, de la doi-trei ani în sus se lasă băieților să li crească o cunună de păr în creștet, iar la fetițe patru suvițe: una în frunte, două de o parte și de alta, deasupra urechilor, și cealaltă, la spate. Mamele au obiceiul să-și poarte pruncii în spinare pînă ce pot să meargă și s'alerge ei singuri.

Prînzurile lor, după cum s'a mai spus, sînt simple: o ceașcă de orez fiert cu apă, făr'de nici un condiment, o bucățică de pește adus pe o farfurioară de porțelan, și cîteva ierburî sau legume fierte. Două bețișoare, «*oki*», împlinesc slujba furculițelor. Totul e așezat pe o

mesuță cu patru picioare, pusă la pământ, și ceaiul, din bielșug, nu lipsește de la nici-o masă. Toți, fără deosebire de sex, fumează avan. Obiceiul tutunului l-au introdus Portughezii în 1605. Iaponesii cultivă o speță particulară: *nicotina sinensis*, tăind foile în dunguțe suptiri, ca firul de păr; e un soiū de tutun dulce și destul de plăcut.

Familia se adună de obiceiū într'o odaie a tuturoră, și împreună cu prietenii casei se așează în cerc pentru a vorbi și a fuma. Dacă pică vr'un oaspete, el intră fără să bată, — bătaia în ușă e lucru necunoscut la ei —, și vine, foarte grav, mai întâiū să-și iea locul în cerc, fără să spună măcar o vorbă legănată. Numai după ce s'a așezat, dă bună-ziua stăpînului casei și după el pe rînd, după rang, la toți, cari-î răspund în același timp. Acest salut constă în a-și întinde minile deschise, a-și apleca trupul innainte, îndoindu-se la genunchi și atingînd fruntea de pământ cu zgomotoase suflări prin colțurile gurei.

Iaponesii prelungesc și innoiesc această salutare după împrejurări, și une ori o fac să dureze mai multe minute. Cînd se întilnesc pe stradă, ei se mulțămesc să se aplece adinc de trei ori, și nimic nu-î mai caraghios decăt aceasta, căci de multe ori se întilnesc spate la spate, salutînd.

Îndată după ce s'a încheiat cu salutările, musafirul e imbiat cu o ceașcă de ceaiū și o țigară aprinsă; apoi începe convorbirea.

Trad. de NATALIA IOSIF.

CÎNTECE

I.

... Și am pornit de noapte
 În luncă, să cosesc,
 Dar la fîntînă 'n vale
 Pe draga-mi întilnesc...
 Și staū cu ea de vorbă
 Și nu sfirșesc de spus —
 Cînd mă despart de dînsa
 Dă soarele 'n apus..
 Și-abia tîrziū bag seamă,
 Cînd vreaū să plec spre casă,
 Că pentru ochii dragei
 Eū imi uităiū de coasă!..

... Și am pornit de noapte
 La lemne, în pădure,
 Dar mîndra-mî stete 'n cale
 Cu șorțul plin de mure,
 Și m'am lipit de dînsa,
 Și-atita mai țin minte
 C'am stat în loc cu boii
 Și n'am mers înnainte...
 Și-abia tîrziu bag seamă,
 Cînd vreau să plec spre casă,
 Că viu de la pădure
 Cu carul gol acasă!

... Și am pornit de noapte
 Cu plugul la arat..
 Zoriți munciau prin lanuri
 Toți oamenii din sat:
 Dar mîndra-mî iese 'n cale
 Și-mî vine nu știu cum —
 Îmî uit de arătură
 Și staū cu boi'n drum...
 Ea trece, se preface
 Că nici nu mă zărește
 Și-mî pare că pămîntul
 Cu mine se 'nvirtește....

II.

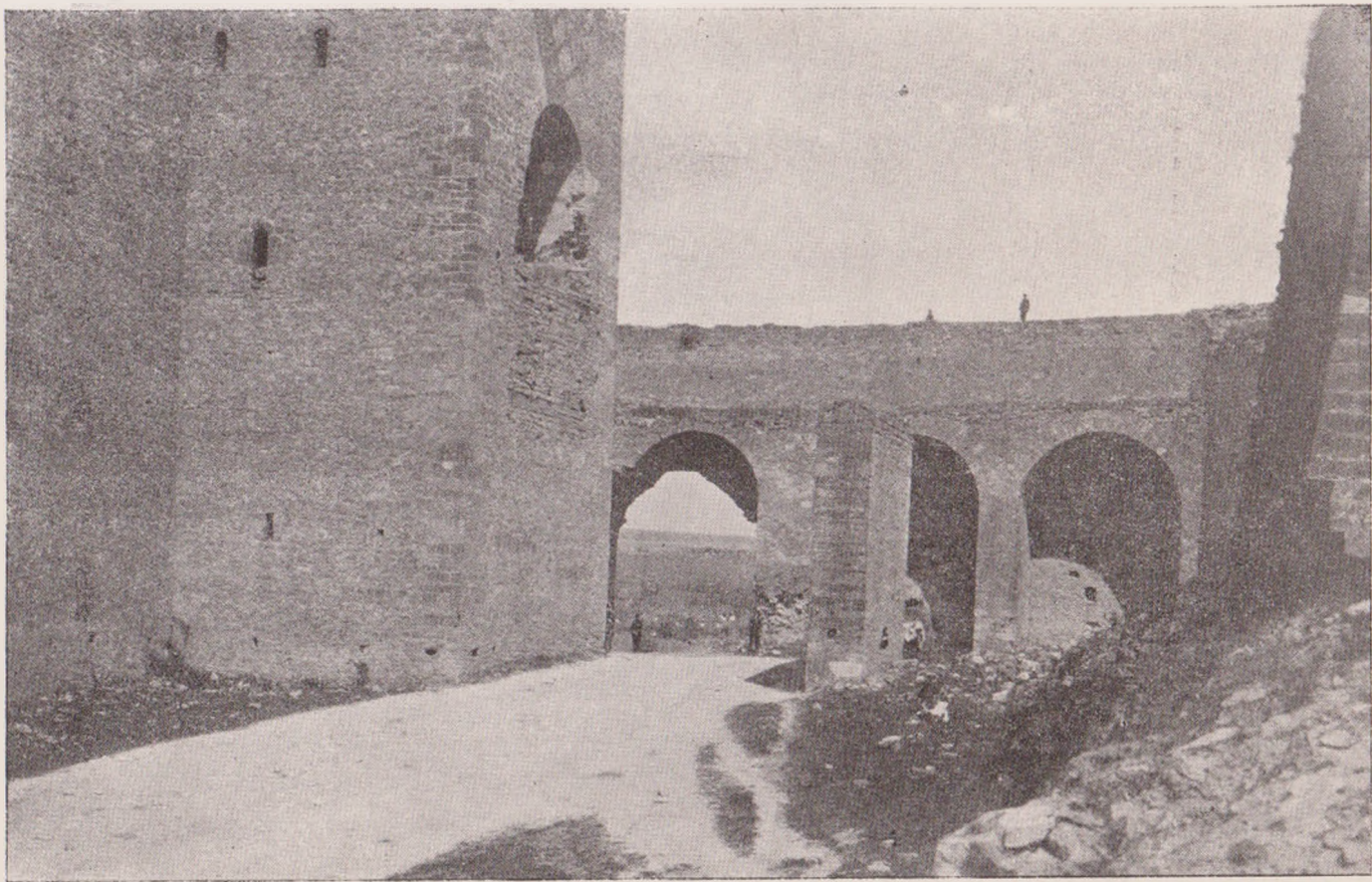
Afară-î întunerec besnă
 Și cerne mărunțel de sus,
 Noroiul trece 'n sus de glesnă,
 Iar drumu-î greu — nu-î chip de dus!
 Și e tîrziu, și noaptea-î lungă —
 Ah, pînă mine 'mî pare-un veac!
 Iar dorul prinde să m'ajungă
 Și nu știu ce să mă mai fac!
 Colò, pe deal, în mîna dreaptă,
 Lumina încă nu s'a stins:
 E semn că draga mă așteaptă
 Și aș zbura la ea întins;

MINARETUL TURCESC DIN CETATEA HOTINULUI ȘI BISERICA CEA NOUĂ A RUȘILOR.

DIN CETATEA HOTINULUI. (Turnul cel Mare).

Dar plouă, plouă cu găleata,
Iar apele-aū crescut la iaz —
Și încă tot m'așteaptă fata,
Și nu-mi știū locul de năcaz....

Tirziū, se stinge și lumina
În întunerecul cel orb...
Și, de s'a stins, a fost pricina
Că iazul n'am putut să-l trec ;
Dar mine tot mă duc la Lina,
Măcar de-aș ști c'o să mă 'nnec —
Tot focul gurii să i-l sorb !...

G. SĂPUNARU.

TRADUCERILE LITERARE LA NOI

IV.

Scopul acestor citorva articole nu este să dea bibliografia traducerilor noștri de astăzi, bunī și răi — nici măcar a celor bunī, ci numai să stăruie asupra celor mai de seamă dintre ei, precum și a unora cari sînt mai caracteristici, prin culegerile făcute în vastul cîmp al literaturii universale.

Pe lingă maeștrii traducători în versuri pe cari i-am pomenit în articolele trecute, ar mai fi de amintit cîteva nume care aū iscălit cu vrednicie opere de tilcuire luminoasă și dreaptă, în versuri măsurate, une ori chiar strălucitoare. Astfel sînt traduceri elegante din *Horățiu* ale d-lui Ollănescu-Ascanio, și acele din cîțiva poeți francesi, datorite bătrînului și neobositului poet al «Junimii», d-lui *A. Naum*. D-sa a sporit literatura noastră de traduceri prin felurite interpretări, foarte îngrijite și adese ori cu totul norocoase, din autori ca *A. Chénier*, *La Fontaine*, *Boileau*, *Lamartine*, *Alfred de Musset*, *V. Hugo*, *Th. Gauthier*, *F. Mistral* și alții ¹.

Roadele acestei activități așa de harnice aū îndemnat la muncă și pe alții, astfel pe regretatul *Grigoriu* de la Iași, care a publicat numeroase și frumoase traduceri în versuri, din poeți francesi, din *Musset* și alții, în «Convorbirile literare», traduceri care ar trebui strînse într'un volum cel puțin acum, după moartea timpurie a tilcuiitorului de mare talent și după nerecunoștința îndelungată

¹ Apărute într'un volum de 425 pp. la Iași, Tipografia Națională, în 1890.

care-l acoperise cu atîta nedreptate din partea criticei și a publicului mare. Traducerile din poezii franceze, clasice și moderne, se continuă și acum, ceea ce nu-î decît prea firesc în împrejurări de viață și de cultură literară ca ale noastre, unde mare parte dintre scriitorii cunosc dintre limbile străine cel mult limba franceză, și școala literară înaltă și-a făcut-o aproape exclusiv la autori francezi. Acest fapt, mai mult poate de cît dorul de-a spori literatura noastră prin traduceri, explică numeroasele interpretări și localizări românești după autori francezi, dar și lipsa unei îndrumări sigure, lipsa unei culegeri sistematice, după anume principii și scopuri, lipsa unei stăruinți speciale în domeniul restrîns al operelor unui singur scriitor, dar unui scriitor universal, al Francezilor — lipsă vădită la toți tîlcuitorii, mai vechi și cu totul noi, din franțuzește, căci dînșii traduc de obicei o bucată, două, care li place, pe care o studiază subiectiv, poate și întîmplător, iar nu opera în sine, în bucățile ei cele mai desăvîrșite, a cutărui scriitor.

Traducătorii mai noi, cari se impun în deosebi luării-aminte și recunoașterii criticei, sînt poezii H. Lecca și D. Nanu, apoi publicistii G. Orleanu și M. Codreanu, — toți cu traduceri din franțuzește. Foarte puțin au tradus din nemțește; amintim numai pe cei mai de seamă: d. O. Carp (dr. Proca), care dă unele interpretări alese din Heine și Lenau în prețiosul său volum de poezii originale, «*Rîndunel*», apărut acum; apoi d. I. Borcia, tînarul poet sibiian plin de talent, care iscălise traduceri foarte frumoase din Lenau cu pseudonimul «*Sorin*» în *Familia* din Oradea-Mare și care, în vremea din urmă, prin cîteva fragmente remarcabile din Goethe, parcă ar arăta hotărîrea îmbucurătoare de-a-și închina calitățile literare și munca unor traduceri sistematice din literatura germană, pe care o cunoaște temeinic.

D. Haralamb Lecca și-a cîștigat un drept nestrămutat la titlul de bun traducător literar prin interpretarea în versuri, cele mai adese ori reușite, a dramei lui V. Hugo «*Hernani*»; traducerea s'a tipărit în *Biblioteca pentru toți* (nle. 232 și 233) a editurii Alcalay și merită mai multă laudă și recunoștință din partea cetitorilor de literatură românească decît atîtea din poeziile originale decadente ale d-lui Lecca. Poate că ocupația mai intensivă și mai statornică în această direcție — a tîlcuirii clasicele franceze — ar abate talentul incontestabil al d-sale de la mocirlele inspirațiilor pretinse «*ultra-moderne*» și în realitate numai *ultra-imorele* și ar îmbogăți literatura noastră cu opere mai binecuvîntate. Această ocupație, pentru care d. Lecca are daruri în deajuns, ar mai înprospăta și poate chiar ar regenera materialul original al activității sale poetice.

Un traducător escelent din poezii franceși este d. D. Nanu. D-sa este un poet de fină analiză psihologică, are un simț artistic deosebit și un suflet doritor de schimbări în preocupările sale literare, posedă și o cultură filosofică și literară serioasă, mai ales franceșă, astfel că este foarte bine înzestrat pentru munca unor bune traduceri artistice din literatura franceșă. Pe lângă mici traduceri, unele remarcabile, risipite prin reviste (d. p. în răposata *Palodă literară* din Birlad), dînsul a tipărit la 1904 (în editura Alcalay), într'o discretă și elegantă broșură, cîteva traduceri de toată frumusețea din Jean Lahor și Elena Văcărescu, apoi — în colaborare cu d. G. Orleanu — drama orientală *Pentru sceptru* a lui François Coppée (editura Socec, 1898, pp. 104 în 8° mare), interpretare în versuri românești fericite.

D. Gheorghie G. Orleanu a mai fost apreciat în *Sămănătorul*, cu prilejul apariției volumului său *Pinea păcatului*, parabolă în patru acte și în versuri (editura «Minerva», 1905, pp. 61 în 8° mare), care dovedește o cunoaștere temeinică a limbii românești, mult simț artistic pentru frumusețile ei curate, populare, și destoinicia versificației netede, prin urmare calități care l-ar putea îndemna să încerce a încetățeni în literatura noastră pe unul său altul din marii scriitori franceși.

D-l M. Codreanu de la Iași, cunoscut printr'un volum de versuri, tipărit la 1903, în editura ziarului ieșean «Evenimentul», dă într'un volum traducerea piesei genialului poet al Franței sănătos-moderne, Edmond Rostand, «*Princesa îndepărtată*», în versuri corecte, pe alocurea chiar frumusele; traducerea nu-î lipsită de calități reale, care îndreptățesc pe d. Codreanu la muncă mai departe, cu sorți de izbîndă, pe acest tărîm.

D. G. Ranetti, gazetarul viguros și umoristul neîntrecut, poate fi și un traducător de mult talent, precum arătase odată prin fragmentele din minunata operă a aceluiași Rostand : *Cyrano de Bérgerac*. Ar fi un noroc pentru literatura noastră de traduceri să-l vedem revenind la vechile sale simpatii și părăsind meșteșugul mai mult comercial al localisărilor din franțuzește a fel de fel de netrebnice piese de teatru grosolane și imorale.

Dacă scriitorii buni și cunoscători ai literaturii franceze, ca d-nii Nanu, H. Lecca, Orleanu, G. Ranetti, și-ar face o datorie din darul lor de traducere și ar munci sistematic și răbdător, ca furnicile, nu numai pe ales, din floare în floare, ca albinele, ca să interpreteze tot ce-î mai caracteristic, mai de valoare și mai universal din opera cutărui mare scriitor francez, dinșii ar aduce foloase din cele mai prețuite literaturii noastre.

I. SCURTU.

SONET

*Din dulcī ilusii fost-ați intrupate,
O florilor sfoase și plăpînde,
Voī, mîndre fice-a primăverei blînde:
De-aceia sînteți pururi adorate.*

*De-aceia fete'n taină, surîzînde
Vă strîng la sîn cu-atita bunătate,
Și sînteți semnul dragostei curate,
Cum laurul e-al grelelor izbînde.*

*Și, de v'alegem să duceți solie,
— Cînd Amor blînd n'ngrijorează fața —
Copilelor iubite, cine știe?*

*O fi vre-o strună în ființa noastră,
Ce ni șoptește în ascuns, că viața
Iubirilor i-asemena cu-a voastră.*

EUG. CIUCHI.

DE LA LAMIA LA VELESTINO

SIMPLE NOTE DE CĂLĂTORIE.

În zilele Crăciunului, cînd tot creștinul își petrece sfințele sărbătorii lingă ai săi, la lucrările drumului de fier din Grecia, lingă orașul Lamia (Zeituni), erau veniți după lucru cu catirii mai mulți Aromîni din Perivole, așezați mai de mult în vechiul oraș Velestino.

Fiind prieten bun cu ei, mă poftiră să mergem cu toții acolo, la ei, la Velestino, spre a petrece împreună Crăciunul, căci Aromîni știu să și chefuiască cînd afacerile li merg bine.

A doua zi ne-am și pregătit de drum. De și iarna era în toiul ei, în Grecia clima e dulce, pentru care și frigul nu se simte aproape de loc. Dar, în ziua plecării noastre, cerul era cam nouros, împotriva obiceiului său. Părea că ni se prevestește o furtună pe mare, din acelea ce rar se întimplă în părțile acestea.

După o călătorie monotonă de trei ceasuri eram însă cu bine ajunși în orașelul Stilida, așezat mai lingă mare. E singurul port al districtului Ftiotis.

Se făcuse tîrziu, și vaporul nu sosia. Abia după mai multă așteptare, un strigăt de sirenă răgușită străbătu văzduhul. Toți călătorii se aruncară în bărci și, după un ceas, corabia se puse din nou în mișcare, străbătînd a lene marea liniștită. Luna era acum sus, iar razele ei se răsfrîngeau în valurile argintii răscolite de roțile fără li-niște.

Înnainte să se crape de ziuă, eram la Volos. Orașul are aspectul occidental. E cel mai comercial port al Greciei după Pireu.

Până a nu se construi drumul de fier din Tesalia, care leagă toate orașele principale din această provincie binecuvîntată de Dumnezeu, tot comerțul pe uscat era în mina noastră, a Aromînilor.

Untul-de-lemn, măslinile, tot felul de fructe, în special merele, se exportă în cantități mari din Volos. Aici sînt așezate peste 500 de familii aromînești, venite din Turcia. Cea mai mare parte din aceste familii se ocupă cu lucratul lînii. Alți Aromîni sînt măcelari, și pot zice că această meserie e monopolisată de ei.

Spre munte sînt așezate în formă de amfiteatru douăzeci și patru de sate, dintre care cel mai frumos e Portaria, foarte vizitat în timpul verii. Tot aci vine o mare parte din familiile stabilite în Egipt. În aceste sate sînt răspîndite astfel peste 900 de familii aromînești, iar centrul cel mare e aici, la Portaria.

Chiar în acea dimineață, urmarăm drumul spre Velestino. Prive-liștile încîntătoare și grădinile plantate cu toate felurile de pomî ni robiau ochii într'atita, în cît pare că nici nu ne ducea, tot mai de-parte, trenul.

În depărtare se vedeau acum mănoasele cîmpii ale Tesaliei, care cu drept cuvînt se poate numi grînarul Greciei.

Înnainte de a intra în Velestino, ni se înfățișează la stînga satul Sf. Gheorghe, locuit numai de cînzece de familii aromînești; cea mai bozată din sat este familia Ianota, care e din Nijopole (Macedonia).

Aici mare bucurie de rude și prietenî.

Cea d'intîiu întrebare a fost: *ghine vînit*; cum li aveți mulele? — *Ghine, ghine, cum vru Dumnizălu*, răspunseră toți noii sosiți, într'o gură.

Plîngeau mamele de bucurie, copilașii se răpeziau la părinții lor, în strigătele *tată, tată mi-adușiși cocă* (bomboane), iar cei din urmă îi strîngeau cu dor în brațele lor. Plîns și veselie destule la un loc, căci Aromînul e foarte doritor de familie, și cu atît mai mult firește, cu cît el lipsește mai multe luni de lingă dinsa. După isprăvirea ce-

remoniei de primire, așa de mișcătoare, și așa de simplă, alaiul tot se puse în mișcare, îndreptându-se spre biserica Sintă-Măria Mare. Ori-unde te uitați în cuprinsul ei, nu vedeai decît Aromini și Aromince, în haine de sărbătoare, cari ascultaū cu cea mai mare evlavie slujba. Abia se rătăcise ici și colo cîte un Grec, cu ișlicul în cap și șalvarii lungi tiriți pînă la pămînt. Și asculta mulțimea în tăcere ceia ce spuneau popa și dascălul, fără să priceapă, de alminterea, un singur cuvînt, iar, de cite ori Vlădica țipa mai tare, își făceau cruce.

Apoi, în ploaia de soare, toată lumea o porni spre o pajiște minunată, pentru petrecerea zilei : hora.

Innainte stătură bărbații, în urmă femeile.

În capul danțului, era un bătrîn încărcat de ani, cu pletele albe aruncate pe spate.

El începu astfel cîntecul :

Cînd eram tiner și gione,
Totna¹ corulu² trăiziam
Mi zulipsiaū featele
Mi mutriaū³ și niveastele.
Amu lailu-mî aușii⁴
Nu-mî vor featele,
Mi-agunesc ș'mărtatele⁵

Cinteele se urmaū, și hora se făcea tot mai mare. Fetele se prind în danț, în strălucitele lor porturi arominești, avînd pe cap fesul coperit cu salbe de galbeni, care de care mai bogate. Și tinerii se uitaū cu nesaț la ele. Așa a urmat pînă în seară.

A doua zi, merserăm pe la familiile arominești, începînd cu a primarului, d. Dodo, un Aromîn din Perivole.

Cu acest prilej văzurăm mai tot orașul acesta, Velestino, patrie a Arominului Riga Fereul, cu o populație de vr'o opt mii de suflete, așa încît e cu totul lui tot oraș arominesc. Astfel noi am dat de aici Grecilor pe cel mai avîntat cîntăreț al libertății.

Dar pe urma războiului greco-turc din 1897, orașul e și astăzi în cea mai mare parte numai ruine!

Veniți aci înainte de anexarea Tesaliei la Greci, Arominii se in-deletnicesc cu creșterea turmelor și chiragilicul.

¹ Totdeauna.

² Hora.

³ Priviaū.

⁴ Săracul de mine am îmbătrînit.

⁵ Mă gonesc și nevestele (măritatele).

Bielșugul de apă li-a îngăduit să-și facă multe grădini, ceia ce dă orașului înfățișarea unui raiu pămîntesc. Altfel, Arominii practică toate meseriile: sînt cismari, samargii, cuțitari, croitori, ș. a.

În grădinile pomenite, ei sădesc toate felurile de legume; mai ales bobul este rentabil. Și cultivarea tutunului face parte din ocupațiile de predilecție ale Arominilor de aici. În lucrarea țarinelor, ei au făcut progrese enorme. De unde nu știa să ție coarnele plugului, azi au ajuns cei mai buni plugari; griul, porumbul, orzul, săcara din Velestino sînt cele mai căutate din întregul Ținut.

Aromînca își trece vremea cu lucrarea linii. Lucrează însă mai mult pentru casă decît pentru vînzare.

Căci femeia e nevoită de multe ori să meargă la cîmp ca să ajute bărbatului.

Și politicește Arominii din Velestino se simt tari. Mai toți conducătorii sînt dintre ei. Începînd de la primarul orașului, de la consilierii și pînă la cei mai de jos funcționari, toți-s de-ai noștri.

La o depărtare de două ceasuri de Velestino se află satul aromînesc Tahtalizman, înainte de anexarea Tesaliei locuit de Turci, pentru care și numele lui e turcesc.

Mai tirziu însă cînd Grecii luară provincia, Musulmanii plecară, și în sat s'au așezat familii grecești și puține arominești. Dar Arominii, mai deștepți și mai iuți, au izbutit să alunge pe tovarășii greci, și în locul lor să-și aducă conaționali. Aici la munte numai Arominii se indeletnicesc mai mult cu creșterea turmelor, și foarte puțin cu lucrul pămîntului.

Astfel de note, cit de pe scurt, ar fi bine cred, să se dea și din alte Ținuturi.

N. PABULI.

CRONICA

I. Cărți.

În timpul cit cele cinci județe oltene au stat supt Cîrmuirea austriacă de la 1716 la 1739, s'au strecurat pe Scaunul episcopal din Rimnic patru episcopi: învățatul «dascăl» Damaschin traducătorul, despre care a scris acum în urmă d. Al. Lăpedatu, efemerul Ștefan de Govora, corector de cărți supt conducerea lui Damaschin și, de bună samă, fiu de țeran ca și acesta, care avea de frați pe micul vătav Bratul și pe săracul monah Iosif; apoi Inochentie, alt ucenic din aceeași școală, fost egumen la Motru și la Brîncoveni, și el fiu al săteanului Vasile, frate al moșneanului Ma-

teiu și, în sfârșit, Climent din Pietrari, frate cu un preot, Mihai, și cu un vătășel, Simion. Pe vremea lor s'au tipărit cărți însemnate și s'au dezbătut cu Guvernul nemțesc puncte de căpetenie, ca acela al atîrnării canonice de Mitropolia sîrbească a Belgradului și dreptul de amestec al puterii civile în alegerea egumenilor și episcopilor. Acesta e subiectul unei întinse lucrări a d-lui N. Dobrescu, «Istoria Bisericii romîne din Oltenia în timpul ocupațiunii austriace», pe care bine a făcut Academia Romînă că a tipărit-o. D. Dobrescu întrebuițează actele tipărite în vol. VI din colecția Hurmuzaki, un mare număr de documente inedite ce a găsit în Archiva de Război și de Finanțe din Viena, și chiar cîteva de proveniență internă. Scrierea e foarte completă și alcătuită cu cea mai mare sîrguință. Apendicele documentar va fi de folos pentru multe cercetări; în el se cuprinde, după original, însemnarea latinească a celor treizeci și șese de mănăstiri și schituri oltene, cu moșiile și privilegiile lor, însemnare pe care n'o aveam până acum decît într'o formă secundară și prescurtată.

* D. I. Birseanul tipăria în această revistă poesii nouă ca inspirație, de un capriciu strălucitor adesea și cu o rimă de o virtuositate deosebită. Apoi ne trezirăm cu o schiță, despre cutare Lipoveancă cu atîta putere de ispită, — schiță ce ar părea oricui o amintire, dar nu este, căci sîntem autorizată a declara că colaboratorul nostru n'a cunoscut nici-odată o Lipoveancă de potriva aceleia. Schița era însă, în felul ei de mare taină sălbatecă, foarte frumoasă. În același gen am primit apoi povestea îndrăcită a unui mititel ducă-se pe pustie care încurcă o casă 'ntreagă, și a unui paracliser care pate rău, dezbrăcînd de argint o icoană. N'aș ști să spun dacă d. Birseanul știe să vîneze, dar scenele de vînătoare cu care începe volumul de astăzi, numit după ele «Popasuri vînătorești», sînt mai izbutite decît ale celui mai vestit Nemrod. Acest scriitor tînăr, încă neegal și nesigur, de și a ales bine cuprinsul celei d'intăiu cărți a sale, are multe însușiri, printre care unele sînt rare: știe să dea fiorul tainei și, în același timp, poate să desfășure cu o seninătate netulburată firul celei mai ironice închipuirii. Are un puternic simț al naturii și stilul său scapără une ori licăriri, de puterea nouă a căroră rămîi impresionat.

* Despre «Două lumii» a prietenului nostru Sandu-Aldea va fi vorba în n-rul viitor.

* N'am primit «Istoria marinei romîne» de locotenentul-comandor C. Ciuchi.

* Constatările ce se desfac din «Monografia sanitară a comunei Cudalbi (Covurlui)» de d. d-r N. Lapteș, sînt cele obișnuite: sărăcie, întunecime a minții, murdărie, lipsă de îngrijire din partea Cîrmuirii, cu toate stăruitoarele plîngerii ale medicilor, chiar ale medicului evreu ce a avut în samă comuna. Sînt foarte folositoare știrile despre boli, despre leacuri populare și descîntece.

* Ar fi bine să se răspîndească în toate bibliotecile populare și din Ro-

mănia și din alte părți românești folositoarea broșură, tot a d-rului Lapeș, «Conferinți de igienă și medicină populară», care a ieșit de curînd la Galați. Ea tratează într'un grai înțeleș de oricine despre aer, despre apă, despre microbi, al căror nume e tălmăcit ca «sămînța bolilor», despre lungoare și beție.

* N'am primit «Studiul sumar asupra terenului agricol al jud. Vaslui», de drul în chimie G. Scarlat și de agronomul Emil Petrini, despre care se zice mult bine.

* Al treilea anuar al Societății Turiștilor Romîni cuprinde mai multe itinerarii, scurte note asupra unei călătorii la lacul Yosemite din America-de-Nord, cîntat de Veronica Micle, și multe ilustrații, foarte frumoase.

* În închisoarea de Stat, d. Cassiu Maniu și-a întrebuintat timpul cercînd a turna într'o formă filosofică sentențioasă, care va înlătura pe unii cetitori, adevăruri, în parte și cu o notă originală, despre conștiința socială și națională. Mai ales capitolul despre «națiune» e bine cugetat și energic scris. Cartea poartă titlul: «Principii de filosofie politică» și a apărut la Cluj.

N. IORGA.

* Broșura «*Scrisoare de la cîțiva dascăli plecați în străinî către colegii lor din țară*» (București, C. Göbl, 1906; pp. 47 în 16°) cuprinde apelul călduros al unor tineri cu bune sentimente și idei românești către dascălimea noastră întregă, pentru pornirea unei educații naționale depline și energice și pregătirea în acest chip a unui viitor care să bucure țara și neamul nostru mai mult decît acel viitor neliniștitor pe care ni-l cobesc atîtea fapte ticăloase ce se tot săvîrșesc în viața românească de azi. Dacă apelul tinerilor profesori, plecați nu atît «în străinî», cit mai ales la învățătura așa de luminoasă și de binefăcătoare a culturii apusene, dacă acest apel nu cuprinde idei și puncte de orientare nouă pentru cei mai harnici dintre dascălii noștri, el este totuși bine venit mulțimii dascălești care nu-i încă la înălțimea chemării sale sfinte. Depărtarea unde se găsesc tinerii autori și poate grija de-a nu părea influențați, învăluiesc broșura într'o atmosferă cam vagă prin considerațiile prea generale și prin soluțiile prea reduse, propovăduite și practicate de mai nainte prin unii oameni de școală ai noștri, bătrîni tineri la suflet și tineri cu bună chibzuială bătrînească; aceleași motive au hotărît de sigur și nepomenirea puternicelor mișcări de regenerare a spiritului public românesc care s'au revărsat în vremea din urmă asupra țerii întregi și au rodit pe alocurea. Totuși, desfășurarea ideilor este ușoară și limpede, sentimentele sînt pline de viață și de sinceritate, sfaturile de îndreptare au simbur, și astfel cetirea broșurii, răspîndirea ei în păturile noastre dascălești, discutarea ei din toate punctele de vedere, chiar acum, în preajma congresului general al învățămîntului românesc, nu poate aduce decît foloase reale neprețuite, chiar și atunci cînd unele puncte de vedere nouă s'ar adaoge, altele s'ar mai complecta și precisa și iarăși altele s'ar lămuri fără vre-o exagerare pesimistă a primejdiilor

viitorului, așa cum se vestește el astăzi, dar și fără mulțămirea de sine netrebnică a optimiștilor cu orice preț. Faptă de laudă aș săvârșit, deci, tinerii dascăli duși la studii în marea țară plină de învățăminte a poporului german care — vor admite și autorii broșurii — e vrednic de toată simpatia și de toată cinstea celor ce știu să pătrundă și să prețuiască așezămintele lui de cultură națională în aceeași măsură în care trebuie să înțeleagă și să iubească sufletul său din care izvoresc toate aceste minuni ale ideii de cultură prin naționalitatea pură și de naționalitate prin cultura cea adevărată. — I. SCURTU.

II. Reviste.

* În n-r 5 din «Viața Românească» — care și mai departe nu ne poate suferi — urmarea nuvelei d-lui Brătescu-Voinești, o nuvelă de Sadoveanu, versuri, dintre care ale lui Eugen Vlădan, din Viena, revelează un talent și multe notițe de tot felul. D. Stere spune «ștrengărește» ce-a văzut și ce-a isprăvit în Ardeal.

* «Familia» (Oradea-Mare), dă în n-rul 27 o bună schiță iscălită Maria Pamfile-Măcin. Această colaboratoare din România scrie ușor și duios. O frumoasă poezie de Soricu.

* În «Albina» (București), n-le 43—4, pe lângă material literar, slab, vechi uniforme ale cavaleriei noastre.

III. Ziare.

* În n-le 30—31 din «Gazeta Duminecii» (Șimlău) se dau în foileton folosite știri despre silințele făcute pentru a înjgheba o viață românească în colțul de la N. V. Ardealului al Chiorului unguresc.

* O observație la articolul din «Telegraful român», nrul 76. Piatra de mormânt din cimitirul bisericii sibiene de care pomenesc în «Neamul românesc din Ardeal și Țara-Ungurească», e de fapt (în cartea citată s'aŭ strecurat greșeli) din 1638; ea pomenește pe ctitorul Stoica al bisericii celei vechi și pe Vlădica ce era atunci, Ghenadie, care e Ghenadie al II-lea Brad. Ea nu e o adevărată piatră de mormânt, ci o frântură din piatra cu inscripția bisericii.

Inscripția o dau în *Inscripții Ardelene*, II (supt presă), p. 180, nr. 612.

IV. Felurite.

* D. C. Popovici-Conta, secretarul Băncii din Babadag, roagă pe scriitorii noștri să trimeată cărțile lor bibliotecii adause la acea bancă. O astfel de bibliotecă ar fi, neapărat, de cel mai mare folos în acel colț care numai prin administrație se ține de România. N. IORGA.

Răspunsuri.

Autorului schiței «Flori de câmp». Numele d-voastră?
Adriana Gheorghiu Frumoasă poezia, și se va tipări în nrul viitor.